

FINANS- och EKONOMIUTSKOTTETS betänkande N:o

10/-28 i anledning av Landskapsnämndens framställning
N:o 10/-28 . till Ålands landsting med förslag om upptagande av ett
inhemskt eller utländskt landskapslån för att åt veder-
börande kommuner utgivas till Ålands elektrifiering.

I det avseende landskapslagen om landstingsordning för landskapet Åland föreskriver, har Finans- och Ekonomiutskottet fått sig ovannämnda framställning till handläggning; och får Utskottet till avfordrat utlåtande vördsammast framhålla följande.

Det råder enligt Utskottets uppfattning intet tvivel därom, att icke den ifrågasatta åtgärden att bereda Ålands invånare fördelen av elektrisk belysning och elektrisk kraft komme att bliva av den allra största ekonomiska och även sociala betydelse för landskapet, och Utskottet vill härmed uttala sin stora erkänsla till Landskapsnämnden, som, oaktat de svårigheter, vilka möta planens förverkligande särskilt uti finansiellt hänseende, icke tvekat att med vidsynt blick för såväl den nuvarande generationens som framtidens krav upptaga ärendet till prövning, varjämte Utskottet jämväl hoppas, att Ålands inbyggare skönl omfatta planen med allt det intresse densamma så väl erfordrar samt stöda dess förverkligande genom största möjliga ekonomiska bistånd.

Landskapsnämndens ovannämnda framställning utmynnar främst därutinnan, att Landskapsnämnden erhöile bemyndigande att upptaga ett in- eller utländskt lån på viss amorteringstid, stort 6. miljoner mark, för att till vederbörande kommuner utgivas för Ålands elektrifiering; och borde Landstinget beträffande upptagande av sagda lån i utlandet jämlikt § 24 i självstyrelselagen utverka samtycke av republikens President. Lika- så har Landskapsnämnden betonat, att kraftverket borde i huvudsak ordnas såsom ett kommunalt sådant, drivet av en särskild organisation med möjlighet och garanti för företagets genomförande; och det möte, som på Landskapsnämndens initiativ den 11 innevarande februari hölls i Mariehamn med särskilda kommunala förtroendemän och andra intresserade, omfattade även åsikten, att Ålands blivande elektricitetsverk borde bliva av kommunal natur och elektrifieringen genomföras av kommunerna med stöd av Landstinget. På grund därav håller Utskottet före, att det

varit skäl för Landskapsnämnden, att förrän förevarande framställning till Landstinget överlämnats, införskaffa utredning därom, huruvida de åländska kommunerna faktiskt stödde företaget, ty elektrifieringen har överallt i världen betraktats som en kommunal fråga. Sådant kunde ju ske på flerfaldigt sätt, såsom t.ex. att ansvara för den ersättning jordägaren kunde göra anspråk på, där huvudledningar drogos fram, eller genom att teckna andelar, motsvarande den beräknade kostnaden för huvudledningarna inom kommunens område, m.m.

Uti Landskapsnämndens förestående skrivelse har även framhållits, att firman Zitting & C:o erbjudit sig att genom sin huvudfirma förmedla ett lån mot 6 % ränta och 20 års amorteringstid. Emellertid har samma firma, enligt vad till Utskottets kännedom kommit, numera meddelat, att lånet i fråga komme att lämnas på tio år mot garanti av Nordiska Föreningsbanken i Helsingfors samt löpande med 6 procents ränta, samt att de tre första åren ingen amortering fordrades, men skulle efter de tre årens förlopp fördelas på lika stora belopp under följande sju år. Ehuru Utskottet för sin del tror, att sistnämnda villkor kunde modifieras och den fordrade garantin med all sannolikhet finge lämnas även av annan bank, t.ex. Ålands Aktiebank, vore det likväl ur försiktighetssynpunkt nödvändigt, då det gäller så betydande kapital, att full visshet rådde därom, huruvida icke ifrågakomna lån erhöles på för landskapet förmånligare villkor.

Det har inom Utskottet än vidare framhållits, att landskapet i sin helhet, och icke kommunerna, borde övertaga frågan om landskapets elektrifiering. Med vetskap om den försiktighet, som kännetecknar landskapet gentemot nya och till sin ekonomiska bärvidd tillsvidare okända företag, pets inbyggare/ torde det möta avsevärda svårigheter att få verksamt stöd av alla kommuner, liksom det ingalunda bleve någon lätt uppgift att skapa den organisation, som de facto skulle omhänderhava skötseln av elektricitetsverket med vad därtill hörer. Däremot kunde landskapet med dess vida större resurser med all sannolikhet bringa frågan snabbare till en lycklig lösning och genom sin högsta myndighet kraftigare övervaka företaget och för detsamma åvägabrunga en mindre komplicerad och mer enhetlig affärsmässig ledning, så att verket lämnade vinst, den där landskapet fritt kunde disponera över och använda till understödjande av sina olika kulturella behov. Sistnämnda synpunkt har

Landskapsnämnden icke uti sin förevarande framställning skänkt beaktande, men Utskottet för sin del anser, att frågan även härutinnan av ovannämnd orsak borde skärskådas. Likaledes vore det enligt Utskottets förmenande skäl att infordra uppgifter därom, huruvida någon firma vore villig att mot erhållande av viss tids koncession på elektrifieringen åtaga sig hela anläggningen och strömleveransen till bestämt överenskommande pris.

Med hänsikt till de synpunkter Utskottet här ovan framfört och då Utskottet ännu anser, att någon av Landskapsnämnden inkallande sakkunnig ingenjör, förutom de ingenjörer, som för ovannämnda firmors räkning granskat möjligheterna för elektrifieringen, borde under instundande sommar verkställa en ytterligare granskning av frågan och uppgöra ett program för elektrifieringens genomförande samt än flere firmor än de av Landskapsnämnden omnämnda borde lämnas tillfälle att uppgöra och inkomma med anbud och kostnadsförslag, vilka anbud borde vara så avfattade, att jämförelse mellan desamma kunde anställas, ävensom lånemöjligheterna än vidare borde utrönas, har Utskottet enhälligt stannat vid det beslut, att ärendet ännu borde undergå ytterligare beredning av Landskapsnämnden i nästnämnda hänseenden; och torde utgiften för i-frågakomna sakkunniges anlåtande kunna påföras förslagsanslaget för fackutlåtanden under VI H. T. I. 3.

Jämte det Utskottet ännu önskar framhålla, att utverkandet av Presidentens samtycke till upptagande av eventuellt utländskt lån allaredan nu vore nödvändigt för att arbetet på elektrifieringen skulle kunna påskyndas och icke på grund av dylikt formellt skäl överhövan fördröjas, ävensom att saken gagnades, om Landstinget genom fattandet av beslut härom skänkte sin sympati åt företaget, får Utskottet värdsamast hemställa, det Landstinget måtte besluta

att lämna åt Landskapsnämnden i uppdrag att till Landstingets session instundande höst infordra de åländska kommunernas utlåtanden i fråga om Ålands elektrifiering;

att inkalla sakkunnig ingenjör för uppgörande av ett program för verkställandet av elektrifieringen;

att införskaffa offerter även av andra än i Landskaps-

nämndens framställning omförmälda firmor samt ytterligare låneanbud;

att Landstinget måtte hos Republikens President utverka tillstånd för landskapet att i utlandet upptaga ett amorteringslån om högst 6 miljoner mark, om sådant visar sig fördelaktigast; samt

att utreda möjligheten av landskapets övertagande av elektrifieringen och beviljande av koncession å densamma åt enskild firma.

Mariehamn, den 29 februari 1928.

På Finans- och Ekonomiutskottets vägnar:

Oscar Bomanson

Minna Becker

Uti ärendets behandling hava deltagit ordföranden Bomanson, vice-ordföranden Jansson samt ledamöterna Blomroos, Carlson och Törnroos ävensom suppleanterna Åkerfelt och J.A. Sjöblom.